Myrefaunaen på Bornholm

Af Mogens Gissel Nielsen og Torben Frode Jensen
(Zoologisk Laboratorium, Aarhus Universitet, DK-8000 Århus C)
With an English summary

Kendskabet til den bornholmske myrefauna er yderst sparsomt. I zoo-geografien om myrerne i Nordeuropa skriver Baroni Urbani og Collingwood (1977) specielt om Bornholm, at øen har en fattig myrefauna, der endnu ikke er tilbundsgående undersøgt. Baseret på oplysninger hentet fra Larsson (1943), Bisgaard (1944) og Collingwood (1979) kan følgende artsliste angives:

Myrmica ruginodis Nyl.
Myrmica schencki Emery
Leptothorax acervorum (Fabr.)
Leptothorax tuberum (Fabr.)
Formicoxenus nitidulus (Nyl.)
Anergates atratulus (Schenck)
Denne snyltende myreart er hidtil i Danmark kun fundet i et enkelt eksemplar (♀) af Bisgaard (1944).
Tetramorium caespitum (L.)
Camponotus ligniperda (Latr.)
Lasius flavus (Fabr.)
Lasius niger (L.)
Lasius fuliginosus (Latr.)
Lasius meridionalis (Bondr.)
Formica rufibarbis Fabr.
Formica truncorum Fabr.

Mange – i det øvrige Danmark meget almindelige – arter er således ikke registreret på Bornholm. På trods af dette angiver Collingwood (1979) dog, at øens artsantal ligger på 20–29. Det samme antal, der angives for det vestlige Jylland, Fyn og Lolland-Falster (distrikterne WJ, NWJ, SJ, F og LFM).

Under en indsamlingstur til Bornholm i perioden 19.–22.5.1980 blev der samlet myrer på 19 forskellige lokaliteter beliggende jævnt spredt over hele øen. Efter behandlingen af det indsamlede materiale kan der til Collingwoods (1979) oversigt i Fauna Entomologica Scandinavica tilføjes følgende arter:

Myrmica rubra (L.)
Udbredt over hele øen.
Myrmica sabuleti Meinert
Udbredt over hele øen.
Myrmica scabrinodis Nyl.
Udbredt over hele øen.
Lasius alienus (Först.)
Meget almindelig på sandede områder.
Formica fusca L.
Særdeles almindelig overalt.
Formica cunicularia Latr.
Hammeren
Formica rufa L.
Rø Plantage og Dueodde.
Formica polyctena Först.
Udbredt over det meste af øen.
Formica pratensis Retz.
Rø plantage.

Det må forventes, at flere af de arter, der yderligere er registreret for det øvrige Danmark, også forekommer på Bornholm. Endvidere anfører Larsson (1943) specielt for øen, at der er mulighed for at finde bl.a. *Tapinoma erraticum* (Latr.), *Diplorhoptrum frigax* (Latr.) og *Polyergus rufescens* (Latr.).

Det må imidlertid konkluderes, at myrefaunaen på Bornholm næppe omfatter mere end ca. 30 arter. Antalsmæssigt er faunaen således betydelig fattigere end den, der findes på f.eks. Øland, hvor der er registreret 45 arter.

Dr. C. A. Collingwood, Leeds, England, takkes for kontrol af vore bestemmelser. B. Overgaard Nielsen, Nils Skyberg, Zoologisk Laboratorium, Aarhus Universitet, og Dr. G. J. Peakin, University of London, takkes for hjælpen ved indsamlingerne.

SUMMARY

The ant fauna of Bornholm has not been systematically investigated, so Collingwood (1979) could only give records of 15 species. Our collections in 1980 increased the number of ants with nine species. Most of these species are widely distributed on Bornholm and in the other parts of Denmark.

LITTERATUR

Baroni Urbani, C., Collingwood, C. A., 1977. The zoogeography of ants (Hymenoptera, Formicidae) in Northern Europe. – Acta Zoologica Fennica 152: 1–34.

Bisgaard, Ch., 1944. Meddelelse om nogle nye myrer for Danmarks Fauna (with an English summary). – Ent. Meddr. 24 (2): 115–126.

Collingwood, C. A., 1979. The Formicidae (Hymenoptera) of Fennoscandia and Denmark. – Fauna Entomologica Scandinavica, vol. 8, 174 pp.

Larsson, Sv. G., 1943. Myrer. Danmarks Fauna bd. 49. – Gad, København. 190 pp.

Boganmeldelser

Ulrikka Lollesgaard: Får til husbehov. 126 sider. 25 s/h illustrationer. Pris kr. 69,50. Skarv. Holte 1981.

Bill Scott: Bier til husbehov. 80 sider. 40 s/h illustrationer. Pris kr. 59,90. Skarv. Holte 1981.

I slutningen af 1981 udkom to velskrevne og fint illustrerede bøger i Skarv's serie om »Praktisk Økologi«.

Bogen om får rummer Ulrikka Lollesgaards livslange erfaringer med hensyn til fåreavl. Hun fortæller om staldindretning, fodring, klipning og slagtning. Hun beskriver indgående fødselshjælp og lammenes behandling i den første svære tid under opfostringen. Fåresygdomme og deres behandling omtales ret udførligt. Den begyndende fåreavler kan hente svar på de fleste spørgsmål vedrørende fårehold i denne bog.

En anden form for husdyrhold behandles i Bill Scott's bog om bier. Heri beskrives en begyndervenlig metode til biavl så grundigt, at det nok skulle lykkes den, der interesserer sig for sagen, at avle honning nok til eget forbrug. Bogen er oversat fra engelsk af Helle Drescher og bearbejdet til danske forhold af biavler Poul E. Hansen. *E.N.*

Poul Egede Hansen: Honning – et naturprodukt. 48 sider. Rigt illustreret i s/h og farver. Pris kr. 54,50. Skarv. Holte 1981.

Denne farve-billedbog i Skarv's naturproduktserie henvender sig med sin kortfattede tekst især til børn og unge. Men Ole Andersens mange pragtfulde farvefotografier af biernes liv og biavlernes metoder vil sikkert virke inspirerende på alle aldersgrupper, så man bliver interesseret i biernes liv og måske også i selv at blive biavler. *E.N.*

Jørgen Christiansen: En bog om krokodiller. 64 sider. Mange sort/hvide illustrationer. Pris kr. 69,50. Skarv. Holte 1981.

I denne meget smukt illustrerede bog beskrives de forskellige grupper inden for krokodilleordenen. Forfatteren fortæller om deres biologi, adfærd og økologi. Han fremhæver betydningen af, at krokodillerne fortsat kan beholde deres plads i naturens husholdning. Men i lighed med andre særprægede dyregrupper har krokodillerne altid været efterstræbt på grund af deres formodede farlighed for mennesker og husdyr. Dertil kommer, at man i nyere tid har fundet anvendelse for deres skind i læderindustrien, og med nutidens effektive skydevåben er bestandene af disse dyr derfor blevet decimeret til en grad, der nærmer sig udryddelse. Nu er alle former for krokodiller optaget på Washington-konventionens liste over truede dyr med forbud mod eksport og import. Samtidig har man rundt i verden oprettet krokodille-farme til opdræt af dyr, hvis skind kan anvendes i industrien. Man må håbe, at disse foranstaltninger kan bevirke, at nogle bestande af krokodiller, alligatorer og gavialer kan overleve. Dette må være konklusionen på oplysningerne i denne fængslende bog af Jørgen Christiansen. Helt så glad for situationen er han dog ikke selv, når han slutter bogen med dybt pessimistisk at skrive: »Krokodillernes æra på vor klode er forbi. I fremtidens verden er der ingen plads til vilde dyr«. Forhåbentlig får han ikke ret. *E.N.*